Hemşirelik Esasları

Temel Bilgilerden Klinik Becerilere

Editörler
Dr. Öğr. Üyesi İlkay YURTSEVER
Doç. Dr. Fatma TOK YILDIZ

Vizetek
Yayıncılık

Hemşirelik Esasları

Temel Bilgilerden Klinik Becerilere

Editörler

Dr. Öğr. Üyesi İlkay YURTSEVER

Doç. Dr. Fatma TOK YILDIZ

Yazarlar

Ayşegül YILDIZ - Ceren KURT - Dilek BOZOT KAYASAN - Emine KORKMAZ - Ezgi EYİLER
Fatma Betül ÖZKALELİ - Fatma TOK YILDIZ - Fatma Zehra UÇAK - Feride GÖR
Hatice KARABULUT - Huri OZTURK - İlkay YURTSEVER - Kübra AYGÜN
Mine YILMAZ KOÇAK - Münevver SÖNMEZ - Nesibe ŞİMŞEKOĞLU - Nilay ÇAKICI
Ömer ÖZTÜRK - Şahizer ERAYDIN - Şefika BAYRAKTAR DEDEMOĞLU - Şeyma ADIBELLİ
Tülay ÇIKRIK - Yasemin UĞURLU

E-ISBN: 978-625-382-516-4

DOI: 10.54637/vizetek.9786253825164

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap, elektronik (e-kitap) formatlarında yayımlanmaktadır.

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Tasarımcısı / Koordinatörü: Büşra KULAKSIZ

Kapak Tasarımı: Ahmet TUNÇDEMİR

Dizgi-Mizanpaj: Samet TORUN

Yayım: Ankara | Ekim, 2026

Materyal Türü: Elektronik Kitap (Çevrim içi / Web tabanlı)

Elektronik Yayın Formatı: PDF Elektronik

Yayın Tipi: Adobe Ebook Reader

Vizetek Yayıncılık

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetekyayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika No: 41575

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

HEMŞİRELİĞE GİRİŞ 3
İlkay YURTSEVER
Fatma TOK YILDIZ

2. BÖLÜM

HEMŞİRELİĞİN TEMEL KAVRAMLARI..... 24
Mine YILMAZ KOÇAK

3. BÖLÜM

HEMŞİRELİK FELSEFESİ VE HEMŞİRELİK BİLİMİNİN TEMELLERİ 50
Ayşegül YILDIZ

4. BÖLÜM

HEMŞİRELİKTE ETİK VE DEĞERLER 73
Emine KORKMAZ

5. BÖLÜM

HEMŞİRELİKTE YASAL SORUMLULUKLAR 99
Nesibe ŞİMŞEKOĞLU

6. BÖLÜM

HEMŞİRELİKTE ELEŞTİREL DÜŞÜNME 120
Fatma Zehra UÇAK
Nilay ÇAKICI

7. BÖLÜM

HEMŞİRELİKTE İLETİŞİM.....142
Ceren KURT
Kübra AYGÜN

8. BÖLÜM

HEMŞİRELİKTE BAKIM KAVRAMI 163
Dilek BOZOT KAYASAN

9. BÖLÜM

YETİŞKİN HASTA BAKIMINDA GÜVENLİK, GELİŞİMSEL PERSPEKTİFTEN RİSKLER VE DÜŞME YÖNETİMİ 185
Tülay ÇIKRIK

10. BÖLÜM

EL HİJYENİ VE ENFEKSİYONU ÖNLEME.....204
Huri ÖZTÜRK

11. BÖLÜM

HASTA KABULÜ, NAKİL, TABURCULUK VE YATAK YAPIMI 215
Fatma TOK YILDIZ
İlkay YURTSEVER

12. BÖLÜM

HEMŞİRELİKTE EĞİTİM VE ÖĞRENME 243
Ezgi EYİLER
Şefika BAYRAKTAR DEDEMOĞLU

13. BÖLÜM

İLAÇ UYGULAMALARI 260
Huri ÖZTÜRK

14. BÖLÜM

YARA VE YARA BAKIMI 270
Şeyma ADIBELLİ

15. BÖLÜM

HAREKET GEREKSİNİMİ VÜCUT MEKANİKLERİ,
EGZERSİZ VE POZİSYON VERME.....305
Hatice KARABULUT

16. BÖLÜM

SİNDİRİM ve BOŞALTIM SİSTEMİ UYGULAMALARI 325
Yasemin UĞURLU
Dilek BOZOT KAYASAN

17. BÖLÜM

AMELİYAT ÖNCESİ, SIRASI VE SONRASI HEMŞİRELİK BAKIMI 378
Fatma Betül ÖZKALELİ
Şahizer ERAYDIN

18. BÖLÜM

AĞRI VE AĞRI YÖNETİMİ.....403
Şefika BAYRAKTAR DEDEMOĞLU
Ezgi EYİLER

19. BÖLÜM

UYKU VE DİNLENME.....429
Münevver SÖNMEZ

20. BÖLÜM

YAŞLI BAKIMI 460
Şahizer ERAYDIN
Fatma Betül ÖZKALELİ

21. BÖLÜM

PALYATİF BAKIM.....476
Şahizer ERAYDIN
Fatma Betül ÖZKALELİ

22. BÖLÜM

YAŞAM SONU BAKIM 491
Ömer ÖZTÜRK
Feride GÖR

ÖN SÖZ

Hemşirelik, bilimsel bilgi, mesleki değerler ve klinik becerileri bütünleştirerek bireyin sağlık gereksinimlerine yaşamın her döneminde bütüncül bir yaklaşımla yanıt veren profesyonel bir sağlık disiplinidir. Sağlık bakım hizmetlerinde yaşanan değişimler, hasta güvenliğinin artan önemi ve bakım gereksinimlerinin çeşitlenmesi, hemşirelerin bilimsel bilgiyi eleştirel düşünme, etkili iletişim ve güvenli klinik uygulamalarla bütünleştirmesini gerekli kılmaktadır. *Hemşirelik Esasları: Temel Bilgilerden Klinik Becerilere,* bu anlayış doğrultusunda hemşireliğin bilimsel ve mesleki temellerini, temel bakım uygulamalarıyla bir araya getiren kapsamlı bir kaynak olarak hazırlanmıştır.

Kitabın ilk bölümlerinde hemşireliğin tarihsel gelişimi, felsefi ve bilimsel temelleri, hemşireliğin temel kavramları, bakım kavramı, etik değerler ve yasal sorumluluklar ele alınmaktadır. Eleştirel düşünme, iletişim, eğitim ve öğrenme süreçlerine ilişkin bölümlerle hemşirelerin klinik karar verme, problem çözme, terapötik iletişim ve eğitim becerilerinin geliştirilmesine yönelik temel bilgiler sunulmaktadır. Böylece hemşirelik bakımının bilimsel, etik ve profesyonel boyutları bütüncül bir çerçevede değerlendirilmektedir.

Kitabın klinik uygulamalara yönelik bölümlerinde hasta güvenliği ve düşmelerin önlenmesi, hasta kabulü, nakil ve taburculuk süreçleri, el hijyeni ve enfeksiyonu önleme, yatak yapımı, hareket gereksinimi, vücut mekanikleri, egzersiz ve pozisyon verme, ilaç uygulamaları ve sindirim sistemi uygulamaları ele alınmaktadır. Ayrıca ameliyat öncesi, sırası ve sonrası hemşirelik bakımı, ağrı yönetimi, uyku ve dinlenme ile yara bakımı gibi temel hemşirelik bakım alanlarına yer verilmektedir. Palyatif ve yaşlı bakımı ile yaşam sonu bakım bölümlerinde ise bireyin ve ailesinin fiziksel, psikososyal ve manevi gereksinimleri, yaşam kalitesi ve insan onuruna saygılı bakım anlayışı doğrultusunda değerlendirilmektedir. Bu kapsamda eser, temel bakım gereksinimlerinden klinik uygulamalara kadar uzanan hemşirelik bakımını bütüncül bir yaklaşımla sunmaktadır.

Bilimsel bilgi ile klinik uygulama arasında köprü kurmayı amaçlayan bu eserin; hemşirelik öğrencilerinin mesleki bilgi ve becerilerinin gelişimine katkı sağlamasını, eğitimcilerin öğretim süreçlerini desteklemesini ve klinik alanda çalışan hemşirelere bakım uygulamalarında rehberlik etmesini diliyoruz.

Bu eserin hazırlanmasına bilgi, deneyim ve bilimsel birikimleriyle katkı sunan değerli bölüm yazarlarımıza, yayın sürecinde emeği geçen herkese ve kitabımızı okuyucularla buluşturan Vizetek Yayıncılık ailesine içtenlikle teşekkür ederiz.

Dr. Öğr. Üyesi İlkay YURTSEVER

Doç. Dr. Fatma TOK YILDIZ

1. BÖLÜM

HEMŞİRELİĞE GİRİŞ

İlkay YURTSEVER[1]
Fatma TOK YILDIZ[2]

Giriş

Hemşirelik; birey, aile ve toplumun sağlığının korunması ve geliştirilmesi, hastalıkların önlenmesi, bakım gereksinimlerinin karşılanması ve iyilik hâlinin desteklenmesine yönelik hizmetleri kapsayan bir sağlık disiplinidir. Bunun yanı sıra hemşirelik, sağlık hizmetlerinin planlanması, yürütülmesi ve geliştirilmesinde önemli sorumluluklar üstlenen, geniş ve çok boyutlu bir çalışma alanına sahiptir. Günümüzde sağlık hizmetlerinin giderek karmaşıklaşması, toplumların değişen sağlık gereksinimleri, bilimsel ve teknolojik gelişmeler ile sağlık hizmetlerine yönelik artan beklentiler, hemşirelerin rol ve sorumluluklarının kapsamının genişlemesine yol açmıştır.

Bu bölümde, hemşireliğin tarihsel ve kavramsal gelişimi, amaçları ve temel işlevleri ele alınarak sağlık bakım sistemi içerisindeki rolü ve önemi açıklanmakta; hemşirelik bakımının temelini oluşturan bakım kavramı kapsamında birey merkezli bakım, bütüncül bakım anlayışı ile hemşireliğin bilim ve sanat yönü ele alınmaktadır.

Hemşireliğin Tarihsel Gelişimi

Türkiye'de ve dünyada hemşireliğin tarihsel gelişimi, toplumsal gereksinimler ve sağlık alanındaki değişimlerle şekillenen köklü bir geçmişe dayanmaktadır. Hemşirelik, tarihsel süreç içerisinde bakım uygulamaları, eğitim anlayışı ve üstlenilen mesleki roller bakımından önemli dönüşümler geçirmiştir.

[1]Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü. ORCID: 0000-0001-5460-6137.
[2] Doç. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü. ORCID: 0000-0001-7543-2076.